

2.6. Климатске промене

ПРОЦЕНА

Остварен је мањи напредак у области климатских промена и у овом тренутку већина активности у вези са климатским променама се спроводи на нивоу пројеката. Ова област и даље представља један од главних изазова ком треба приступити на свеобухватнији начин, посебно у погледу интегрисања аспеката климатских промена у секторске политике и стратегије.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Климатске промене тек треба препознати као приоритет и уложити додатне напоре и у развој адаптивне политике и политике ублажавања климатских промена. Такође у политике у већој мери треба укључити смањење ризика од катастрофе. Поплаве у мају 2014. године, које су изазвале штету која је процењена на 1.532 милиона евра, показују недостатак функционалне превенције, система за реаговање и процене рањивости на климатске промене.

Не постоји важећи свеобухватни правни акт о климатским променама, али запажа се одређени напредак у припреми *Позива за израду Стратегије о климатским променама и релевантног Акционог плана*, којима ће се утврдити национални допринос смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште до 2020. и 2030. године, при чему се узимају у обзир захтеви из Директиве 406/2009/ЕЗ. Израда оквирне стратегије до 2050. године, планирана је као део ове стратегије.

Од априла 2014. године и новог састава Владе, Одељење за климатске промене се налази у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине, док је Одељење за одрживи развој и климатске промене у сектору енергетике и даље у оквиру Министарства енергетике и рударства. Иста организациона јединица је постојала у бившем Министарству енергетике, развоја и заштите животне средине, што указује на то да се није ни разматрао интегрисан приступ климатским променама.

За Конференцију Уједињених нација о климатским променама, која ће се одржати у Паризу 2015. године, делегација Србије ће припремити сопствену позицију, која би требало да буде у складу са позицијом ЕУ у међународном контексту.

Напредак

Министарство пољопривреде и заштите животне средине поднело је Делегацији Европске уније у Србији предлог пројекта за израду Стратегије о климатским променама са Акционим планом. Циљ пројекта је да се процене потенцијал Србије за исплативе мере за ублажавање климатских промена и трошкови и могућности за мере адаптације. Финансирање пројекта из нерасподељених ИПА средстава за 2012. годину је потврђено у марту 2014. године. Претходно обавештење је објављено у јуну, а објављивање првог Позива субјектима за спровођење се очекује до краја 2014. године.

У погледу спровођења система ЕУ за трговање емисијама, пет извештаја је сачињено да би се дала претходна процена постојећих капацитета за транспоновање и спровођење Директиве 2009/29/ЕЗ кроз пројекат *Успостављање система за мониторинг, извештавање и верификацију неопходног за делотворну примену система ЕУ за трговање емисијама (EU ETS)*, који се финансира из средстава ИПА за 2012. годину, од маја до септембра 2014. године. Оквир пројекта је проширен на комплетан систем ЕУ за трговање емисијама и урађене су прве процене могућих опција за спровођење комплетног система. Припремљене су препоруке за успостављање институционалне структуре за систем ЕУ за трговање емисијама, као и први нацрт прописа. Учешће јавности је обезбеђено кроз радну групу коју чине 43 члана – представника министарстава, националних агенција, ОЦД и одговарајућих заинтересованих страна. Да би се омогућило да постројења система за трговање емисијама испуне обавезе које проистичу из Директиве 2009/29/ЕЗ, урађен је предлог пројекта *Оснивање центара за пружање помоћи при извештавању у сектору индустрије које се захтева Директивом ЕУ 2009/29/ЕЗ (EU ETS)* и тренутно је у процесу евалуације за финансирање.

Очекује се завршетак израде *Првог двогодишњег извештаја према Оквирној конвенцији Уједињених нација о климатским променама (UNFCCC)* и Друга национална комуникација UNFCCC за Србију, а припрема се коначан нацрт извештаја *Рањивост и адаптација на измењене климатске услове у области пољопривреде, вода и хидрологије и шумарства*. На основу правне одговорности, Агенција за заштиту животне средине Републике Србије (СЕПА) почела је припрему пописа гасова са ефектом стаклене баште (користећи методологију 2006 IPCC), који ће бити укључен у оба документа.

Планирано је да се јачање капацитета државе за мониторинг, извештавање и верификацију и усаглашавање са правним тековинама ЕУ у области климатских промена и да се испуњавање захтева UNFCCC оствари кроз *Успостављање механизма за спровођење MMR пројекта*, што представља секторски предлог МПЗЖС за ИПА 2013. године. Твининг партнер је одабран у јуну 2014. године. Овај пројекат треба да омогући припрему система потребног за спровођење Уредбе ЕУ 525/2013 о механизмима за мониторинг и извештавање о емисијама гасова са ефектом стаклене баште и другим информацијама на националном нивоу и нивоу ЕУ које су релевантне за климатске промене.

Представници релевантних институција су учествовали на семинарима и обукама, у склопу Радне групе за климатске промене, а под окриљем Регионалне мреже за приступање у области животне средине и климатских промена (ECRAM).

Изазови

Не постоји стално међувладино или међуинституционално тело за област климатских промена задужено за хоризонталну сарадњу и координацију.

Постоји велика потреба да се унапреди вертикална сарадња и координација како би се заинтересоване стране на локалном нивоу оспособиле за спровођење мера адаптације и мера за

ублажавање климатских промена. Забележен је низак ниво учествовања у иницијативи Пакт градоначелника за прилагођавање климатским променама.

Већ усвојене секторске политике не посвећују дужну пажњу климатским променама нити узимају у обзир мера адаптације и мера за ублажавање.

Очигледан је мањак средстава за инвестирање у приоритетне области, превенцију и смањење ризика.

ПРЕПОРУКЕ

На основу претходно представљених питања, сматрамо да треба предузети следеће акције:

- Успоставити јединствено одељење Владе за климатске промене по угледу на постојеће одељење у оквиру Министарства пољопривреде и заштите животне средине, које би координисало све националне активности у вези са климатским променама и надгледало рад државних службеника у другим министарствима који се баве секторским политикама у вези са климатским променама;
- Повећати број државних службеника у министарствима који се баве секторским утицајима климатских промена и усредсредити се на јачање њихових капацитета;
- Обезбедити обуку и финансијску подршку локалним самоуправама за процену изложености климатским променама и рањивости на климатске промене и израдити акционе планове за адаптацију и ублажавање.
- Успоставити механизме финансирања за стратешке приоритетне потребе.